

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ МОВОЗНАВСТВА ІМ. О. О. ПОТЕБНІ НАН УКРАЇНИ**

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Директор Інституту

д-р філол. н., проф.

 Б. М. Ажнюк

«3» вересня 2020 р.

**ПОЛОЖЕННЯ
ПРО СКЛАДАННЯ ТА ОНОВЛЕННЯ ОСВІТНІХ
ПРОГРАМ В ІНСТИТУТІ МОВОЗНАВСТВА
ІМ. О. О. ПОТЕБНІ НАН УКРАЇНИ**

Київ – 2020

I. Загальні положення

Цей документ Інституту мовознавства ім. О. О. Потебні НАН України (далі – Інститут) визначає методика складання та оновлення освітньо-наукових програм (надалі – ОНП) для здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук і встановлює порядок їх затвердження, моніторингу, оновлення.

Документ розроблений відповідно до Законів України «Про освіту» і «Про вищу освіту», ґрунтується на засадах постанови Кабінету Міністрів України щодо ліцензійних умов, підзаконних нормативних актів щодо розроблення стандартів вищої освіти, державних вимог та рекомендацій до порядку акредитації освітніх програм.

Освітньо-наукові програми (ОНП) використовують для формування певної предметної спрямованості за спеціальністю, забезпечення якості освіти через такі заходи:

- формування навчальних документів з організації освітнього процесу, а саме: навчального плану, графіка навчального процесу, документів методичного супроводу (робочих програм до компонентів ОНП, методичних рекомендацій до навчальної діяльності тощо);
- виконання умов діяльності з функціонування внутрішньої системи забезпечення якості освіти (наприклад, інспектування та моніторинг функціонування ОНП, розроблення системи оцінювання якості діяльності за ОНП і т. ін.);
- акредитацію ОНП.

Описи ОНП Інституту оприлюднені на сайті Установи на сторінці «Аспірантура / докторантура».

II. Класифікація освітніх програм

У рамках однієї спеціальності Інститут може реалізувати декілька освітніх програм. Профільна спрямованість зумовлена істотними особливостями предметної сфери програми, переліком програмних компетентностей, програмних результатів навчання, освітніх компонентів.

За належністю (місцем реалізації) ОНП можуть бути:

інститутські, що реалізуються паралельно у двох і більше підрозділах Інституту;

спільні, що реалізуються Інститутом спільно з іншими організаціями, зокрема й зарубіжними.

В Інституті діє програма з підготовки фахівців наукового ступеня доктор філософії.

За предметом ОНП можуть відповідати одній спеціальності або бути міждисциплінарними. Основною ознакою міждисциплінарності ОНП є їхня широка профільна підготовка. Міждисциплінарність ґрунтується на інтеграції

наукових напрямів, на певних зв'язках між галузями знань, методами, технологіями й т. ін., що забезпечує здобуття результатів у рамках різних наукових дисциплін.

Кожну ОНП розробляє авторська група на чолі з гарантом, призначеним наказом директора Інституту.

Гарант ОНП – науково-педагогічний працівник, який має науковий ступінь та/або вчене звання за відповідною або спорідненою до освітньої програми спеціальністю, стаж науково-педагогічної та/або наукової роботи не менше ніж 10 років. Цей працівник може виступати гарантом лише однієї освітньої програми. Гарант несе відповідальність за якість освітньої програми. Завідувач відділу може бути Гарантом ОНП.

Освітню програму розробляють на підставі затвердженого Міністерством освіти і науки України стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти; у разі відсутності затвердженого стандарту – за проектом стандарту відповідної спеціальності або на підставі норм визначених Національною рамкою кваліфікацій.

Прийняття або зміна стандарту вищої освіти – підстава для перегляду чинної або розроблення нової ОНП.

Навчання за ОНП здійснюють за денною або заочною (дистанційною) формами. У разі організації різних форм навчання структура, обсяг, зміст і результати ОНП не мають різнитися. Такі самі умови виконання норм ОНП у разі навчання за різними термінами.

III. Порядок розроблення освітньої програми

На підставі чинної (знову отриманої) ліцензії на право проведення освітньої діяльності з підготовки фахівців певного рівня вищої освіти за певною спеціальністю, Інститут (за згодою вченої ради щодо поширення освітньої діяльності) розробляє освітньо-наукову програму, для чого директор Інституту виконує такі організаційні заходи:

готує проект наказу про призначення гаранта ОНП;

разом із гарантом формує склад авторської групи для розроблення ОНП, до якої входять науково-педагогічні працівники Інституту, представники інших наукових установ або закладів вищої освіти (за згодою).

Авторська група визначає (або приймає раніше декларовану) назву освітньої програми та формулює відповіді, пояснення, характеристики до складників наданої Міністерством освіти і науки форми освітньо-наукової програми. Авторська група під час розроблення програми повинна забезпечити збалансованість, раціональне призначення кредитів, здатність здобувачів освіти опанувати окремі дисципліни (освітні компоненти) та всю освітню програму, вклавшись у визначений час, повноту документального, кадрового, інформаційного та іншого забезпечення ОНП і відповідність освітньої програми Ліцензійним умовам.

Рекомендовано авторській групі (колективу розробників ОНП) підкріплювати процес розроблення, реалізації, моніторингу та оновлення освітньої

програми документами / матеріалами (протоколи, довідки, аналітичні звіти, таблиці, опитувальні листи та ін.) і зберігати їх разом з ОНП в дирекції Інституту.

У додатку 1 наведена форма ОНП (запроваджена в Інституті на підставі рекомендацій МОНУ, лист № 1/9-239 від 28.04.2017), рекомендації, поради, умови, правила до її заповнення. Під час складання проєкту ОНП потрібно також уважно вивчати документи Національного агентства із забезпечення якості освіти, де визначені критерії оцінювання програми й вимоги до її використання (<https://naqa.gov.ua/>).

IV. Порядок затвердження та введення в дію освітньо-наукової програми

Освітньо-наукова програма – офіційний документ Інституту. Для здобуття такого статусу ОНП підлягає обов'язковій процедурі обговорення, затвердження, введення в дію відповідно до правил, що визначає Інститут.

Для введення в дію ОНП треба виконати такі кроки:

1-й крок. Розроблений документ (проєкт) гарант надає для аналізу дирекції, яка для рецензування проєкту ОНП може залучати фахівців різних підрозділів Інституту та з-поза меж Установи.

Дирекція перевіряє ОНП на відповідність їй:

концепції освітньої діяльності за відповідною спеціальністю, заявленій під час ліцензування, або наявному стратегічному плану розвитку Інституту (у разі подання додаткової ОНП за раніше ліцензованою спеціальністю);

вимогам внутрішньої системи забезпечення якості освіти.

2-й крок. Гарант подає освітньо-наукову програму на розгляд ученої ради Інституту.

3-й крок. Учена рада Інституту визначає зміст програми щодо її унікальності, потреби фахівців для галузі, відсутність повторів у змісті освітнього процесу, гарантованість у кадровому та матеріально-технічному забезпеченні тощо.

4-й крок. Проєкт освітньої програми оприлюднюють для громадського обговорення протягом місяця на сайті Інституту.

У цей період група розробників проєкту забезпечує обговорення проєкту ОНП серед працівників Інституту, у фаховому середовищі, отримує відповідні відгуки (зауваження, підтримку, побажання і т. ін.), документально підтверджує процес обговорення (наявність протоколів спільних засідань, форумів, відгуків, анкетування тощо).

5-й крок. ОНП із додатковими документами подають для обговорення та затвердження на засіданні вченої ради Інституту.

Після затвердження ОНП вченою радою директор видає наказ про введення в дію відповідної ОНП.

V. Перегляд (удосконалення) освітньо-наукової програми

Чинну, затверджену освітньо-наукову програму переглядають щонайменше 2 рази під час терміну її дії, останній раз – не пізніше ніж за один семестр до завершення чинної редакції. Підставою до оновлення ОНП можуть бути:

ініціатива й пропозиції гаранта ОНП та науково-педагогічних працівників та (або) дорадчих органів;

об'єктивні зміни інфраструктурного, кадрового характеру та (або) інших ресурсних умов реалізації освітньої програми.

Якщо аналіз інформації про результати роботи за ОНП показує розбіжність між очікуванням і фактом (передбаченим навантаженням і часом, який фактично потрібен більшості здобувачів для досягнення визначених результатів навчання, переліком компонент і забезпеченням результатів навчання або заходами та методами навчання й викладання і т. ін.), це може викликати потребу в оновленні та навіть перепроєктуванні ОНП та її освітніх компонент, не менш ніж на 30 %.

Перегляд необхідно виконати якомога швидше, не створюючи проблем для тих, хто в цей час навчається за програмою.

Для аналізу якісних показників ОНП дуже важлива інформація, що її отримує гарант на підставі опитування стейкхолдерів про їхнє бачення щодо використання ОНП, здобутих результатів, пропозицій до поліпшення якості освіти й т. н. У додатку 2 надані рекомендації про формування запитань, що можуть бути використані для проведення опитувань (традиційне анкетування, електронне, через мережу «Фейсбук», інші технології). Аналіз великого масиву інформації, який нагромаджує гарант (дирекція Інституту), наприклад, результати екзаменаційних сесій, самостійної роботи здобувачів, атестації, відгуків, результатів працевлаштування, кар'єрного зростання випускників, використання результатів нових досліджень в освітньо-науковому процесі тощо повинні бути основою для доопрацювання, удосконалення ОНП.

Обговорення та затвердження вдосконаленої освітньої програми здійснюється за процедурою, визначеною в пункті IV.

VI. Скасування (закриття) освітньо-наукової програми

ОНП може бути скасована (закрита) з ініціативи:

– структурного підрозділу Інституту в разі обґрунтованої відмови від її реалізації;

– дирекції Інституту в разі відсутності набору вступників на ОНП упродовж 3 років після закінчення навчання останнього курсу за ОНП;

– у разі перетворення ОНП. У такому випадку ОНП затверджують як нову;

– дирекції Інституту, якщо в результаті будь-якої з процедур внутрішнього або зовнішнього оцінювання якості ОНП отримано висновки про низьку якість реалізованої ОНП.

Рішення про скасування ОНП, що реалізується в Інституті, ухвалює вчена рада Установи на підставі висновків відповідної комісії.

VII. Прикінцеві положення

Відомості про ОНП розміщуються на сайті Інституті на сторінці «Аспірантура/докторантура».

Відповідальними за формування й зберігання паперових документів щодо портфолію ОНП є її гарант.

Відповідальним за повноту й своєчасність розміщення інформації про ОНП на сайті Інституту та в ЄДЕБО є гарант та вчений секретар Установи.

Додаток 1

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ ІНСТИТУТ МОВОЗНАВСТВА ІМ. О. О. ПОТЕБНІ НАН УКРАЇНИ

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Директор Інституту
д-р філол. н., проф.

« » _____ 20__ р.

(затверджено на засіданні
вченої ради Інституту « » _____ 20__ р., протокол №____)

НАЗВА ОСВІТНЬО-НАУКОВОЇ ПРОГРАМИ

03 ГУМАНІТАРНІ НАУКИ

(галузь знань)

035 ФІЛОЛОГІЯ

(спеціальність)

ТРЕТІЙ

(ОСВІТНЬО-НАУКОВИЙ)

(рівень освіти)

Київ – 20____

Профіль програми Доктор філософії в галузі філології	
Тип диплома та обсяг робіт	Диплом доктора філософії, перший науковий ступінь, 4 академічних роки, обсяг освітньо-наукової програми – ____кредитів ЄКТС (освітня складова – _____ кредити ЄКТС)
Наукова установа	Інститут мовознавства ім. О.О. Потебні НАН України, м. Київ
Мета програми	
Характеристика програми	
<u>Фокус програми</u>	
<u>Особливості програми</u>	
Працевлаштування та продовження освіти	
<u>Працевлаштування</u> Посади згідно з класифікатором професій України ДК 003:2010:	
<u>Продовження освіти</u>	
<u>Стиль та методика навчання</u>	
Підходи до викладання та навчання	
Система оцінювання	

Форма контролю успішності навчання аспірантів/ здобувачів

Програмні результати навчання

Анотації навчальних дисциплін
Інституту мовознавства ім. О.О. Потебні НАН України

Цикл загальної підготовки

« _____ »

Анотація.

Кількість кредитів: ____.

Викладач: _____.

Мета навчальної дисципліни: _____.

Мова викладання: _____.

Термін вивчення: _____.

Цикл професійної підготовки

« _____ »

Анотація.

Кількість кредитів: ____.

Викладач: _____.

Мета навчальної дисципліни: _____.

Мова викладання: _____.

Термін вивчення: _____.

Дисципліни за вільним вибором аспіранта

Анотація.

Кількість кредитів: ____.

Викладач: _____.

Мета навчальної дисципліни: _____.

Мова викладання: _____.

Термін вивчення: _____.

Асистентська педагогічна практика

Анотація.

Кількість кредитів: ____.

Викладач: _____.

Мета педагогічної практики: _____.

Місце у структурно-логічній схемі: _____.

Терміни практики: _____.

Керівник проєктної групи
(гарант освітньо-наукової програми):

Члени проєктної групи:

Додаток 2

Анкета 1

Курс дисципліни « _____ ».

Викладач _____.

Оцініть, будь ласка, заняття з дисципліни з погляду їхнього змісту.

Твердження	Повністю погоджуюся	Погоджуюся	Частково погоджуюся	Не погоджуюся	Категорично не згоден	Не можу оцінити
	5	4	3	-1	-2	0
1. Програму дисципліни подано в чіткій і зрозумілій формі, подано план занять і контрольних заходів						
2. Достатньо пояснені критерії проміжної та підсумкової атестації за курсом						
3. Викладач подає матеріал у цікавій манері, стимулює аспірантів до творчого мислення						
4. Викладач спокійно відповідає на запитання аспірантів за темою заняття						
5. Викладач викликає й підтримує зацікавлення дисципліною						
6. Викладений матеріал доста-						

тньо підкріпленій графікою, мультимедіа та ін.						
7. Викладач пропонує друковані та інтернетні джерела, які містять основні та додаткові навчально-методичні матеріали з дисципліни						
8. Викладач пояснює значення оцінюваної дисципліни для майбутньої професії						
9. Викладач наводить приклади з реальної практики професійної діяльності						
10. Чи задоволені Ви якістю викладання дисципліни й рекомендували б курс цього викладача іншим аспірантам?						
11. Чи використовуєте Ви технології дистанційного навчання?						

Анкета 2

Курс дисципліни « _____ ».

Викладач _____.

Оцініть, будь ласка, заняття з дисципліни з погляду їхньої організації.

Твердження	Повністю погоджуюся	Погоджуюся	Частково погоджуюся	Не погоджуюся	Категорично не згоден	Не можу оцінити
	5	4	3	-1	-2	0
12. Викладач подає матеріал у доступній для розуміння формі						
13. Запитання під час контрольних заходів відповідають змісту аудиторних занять та самостійної роботи						
14. Викладач прозоро, зрозуміло й справедливо оцінює роботу аспіранта						
15. Викладач зазвичай коментує результати контрольних заходів						
16. Викладач контролює самостійну роботу						
17. Викладач вимагає відпрацювати пропущені лекційні заняття						
18. Викладач зазвичай точно дотримується навчального розкладу (вчасно починає та закінчує заняття)						
19. Викладач проявляє повагу до аспірантів						
20. Яку частину занять						

(у відсотках) Ви відвідали?						
--------------------------------	--	--	--	--	--	--

Дякуємо за участь! Ваша думка дуже важлива для поліпшення якості освітньо-наукового процесу в Інституті.

*Затверджено на засіданні
вченої ради Інституту мовознавства ім. О. О. Потебні НАН України
3 вересня 2020 р. (протокол № 5)*